

5. 10. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Splatnost soudního poplatku - formou okamžité bezhotovostní nebo prioritní platby

Přinášíme Vám článek, který se zabývá problematikou splatnosti soudního poplatku formou bezhotovostní platby s akcentem na rozdíl mezi tzv. okamžitou a prioritní bezhotovostní platbou.

Dle § 9 odst. 1, 3 zák. o soudních poplatcích platí: „(1) Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží. (3) Soud poplatníka ve výzvě poučí o tom, že řízení zastaví, jestliže poplatek nebude ve stanovené lhůtě zaplacen.“

Pokud není soudní poplatek zaplacen současně s poplatným úkonem – typicky podáním žaloby nebo např. odvolání, vyzve soud účastníka, aby tento byl zaplacen ve lhůtě, kterou k jeho zaplacení ve výzvě soud stanoví a poučí účastníka o následcích jeho nezaplacení včas, typicky, že řízení bude zastaveno. Pokud poté účastník obdrží výzvu k zaplacení soudního poplatku bezhotovostním převodem, je v ní uvedeno číslo účtu a variabilní symbol pro provedení takové platby. Ačkoliv v dnešním světě rychlých bezhotovostních převodů lze předpokládat, že bezhotovostní platba se připsá na účet příjemce – tj. na účet soudu rychle, je třeba mít se i tak na pozoru.

Internetové bankovníctví rozlišuje mezi dvěma rychlými převody peněžních prostředků. Většina bankovních domů v České republice nabízí možnost tzv. okamžité platby, což je platba, která dorazí do jiné banky prakticky hned a v zásadě nestojí nic víc oproti standardní platbě. Dále jsou nabízeny ale také tzv. platby prioritní, expresní nebo urgentní, které jsou zpoplatněny.

Když platba odejde jako okamžitá, dorazí na účet v jiné bance během několika málo vteřin (teoreticky do deseti, v praxi to zvládne i mnohem dřív). A to dokonce i v noci, o víkendu nebo během svátku. Okamžité platby ale můžete posílat **jenom mezi bankami, které je umějí provádět (resp. mají tak smluvně zajištěno), což jsou pouze některé z komerčních bank. Neprovádějí je tak ČNB ani např. stavební spořitelny.**

Když potřebujeme, aby byly co nejdříve zaslány peněžní prostředky do banky, která ale neumožňuje režim tzv. okamžitých plateb, je možné využít tzv. prioritní, expresní nebo urgentní platby, které jsou ale zpoplatněny poplatkem, který je u každé banky jiný. Zpravidla ale tuto platbu provedete za poplatek do 100,- Kč. I zde je však zapotřebí nejprve si v bance ověřit, do kdy je nutné platbu takto zadat, aby jako prioritní do druhé banky také skutečně došla. Jinak u obou těchto plateb v zásadě platí, že pokud se nepřipsá na protiúčet okamžitě, prioritně, či urgentně (pokud nejsou v tomto případě zadány do určité bankou určené doby), pak je banka povinná připsat je na protiúčet nejpozději následující pracovní den. Po pátku je poté takovým dnem pondělí, pokud není státní svátek.

Jak to tedy bude se zaplacením soudního poplatku ke konci lhůty stanovené k jeho úhradě?

V tomto případě je třeba reflektovat skutečnost, že Česká národní banka není „účastníkem“

okamžitých plateb, tedy, i když takovou formu úhrady banka plátce bezplatně nabízí. Proto se nelze na rychlost převodu při využití tohoto typu platby spolehnout. Peníze se připíší na protiúčet soudu standardně následující pracovní den, nikoliv okamžitě. Proto v případě, kdy je soudní poplatek účastníkem hrazen tzv. okamžitou bezhotovostní v poslední den lhůty, byť současně ve lhůtě k tomu stanovené soudem, nebude platba provedena okamžitě, protože soud není příjemcem okamžitých plateb. Následkem takto provedené platby je usnesení soudu, ve kterém bude konstatováno zaplacení soudního poplatku po uplynutí lhůty k tomu soudem stanovené, což povede k zastavení řízení. V takovém případě s ohledem na poměrně konstantní judikaturu ve věcech placení soudních poplatků neobstojí případná odvolací argumentace, že soudní poplatek byl zaplacen včas, resp. platba zadána v poslední den lhůty k jeho úhradě stanovené, kdy nikdo neovlivní, zda banka okamžitou platbu skutečně okamžitě provede, či nikoliv, byť banka platbu okamžitě odúčtuje z účtu. Není ani považováno za překážku na straně soudu to, že soud nepřijímá okamžité platby a tedy neumožňuje, aby byla platba provedena co nejrychleji, což účastník nemůže žádným způsobem ovlivnit.

Judikatura Nejvyššího soudu ČR i Ústavního soudu v oblasti placení soudních poplatků je poměrně široká. Rozlišuje zejména mezi platbou soudních poplatků ve formě kolkových známek, kterou lze provést vždy, i když výzva od soudu takovou variantu nenabízí a platbou bezhotovostním převodem. Zajímavé je, že oba dva způsoby placení soudních poplatků samy soudy hodnotí odlišně, s jinými důsledky pro účastníky řízení, což vnáší značnou nerovnováhu do práv a povinností účastníků řízení.

Nález Ústavního soudu ze dne 30. dubna 2020, sp. zn. I. ÚS 2025/19, postavil najisto povahu lhůty pro zaplacení soudního poplatku ve formě kolkových známek, když rozhodl, že se jedná o procesní lhůtu, a tedy, že pro zachování lhůty postačí předat kolkové známky k poštovní přepravě. Ústavní soud se tímto nálezem neztotožnil se závěry Nejvyššího soudu, který ve svém dřívějším rozhodnutí ze dne 10. dubna 2019, sp. zn. 31 Cdo 3042/2018 argumentoval tím, že zákon o soudních poplatcích ani občanský soudní řád neupravují, kterým okamžikem je soudní poplatek zaplacen, a proto při řešení této otázky je třeba postupovat podle daňového řádu. Není-li (ne)zaplacení soudního poplatku procesním úkonem, nemůže být ani lhůta k jeho zaplacení lhůtou procesní ve smyslu § 55 o. s. ř. S ohledem na výslovné ustanovení § 166 odst. 1 písm. a) daňového řádu (jemuž odpovídá i judikatura Nejvyššího soudu a Ústavního soudu) při placení soudního poplatku bezhotovostním převodem splní účastník svou poplatkovou povinnost až okamžikem, kdy byla platba připsána na účet příslušného soudu, a při zaplacení soudního poplatku v hotovosti na pokladně soudu dnem, kdy platbu učinil u soudu. Okamžik zaplacení soudního poplatku kolkovými známkami daňový řád neupravuje. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že není-li lhůta k zaplacení soudního poplatku stanovená podle § 9 odst. 1 a 2 zákona o soudních poplatcích lhůtou procesní a kolkové známky jsou ekvivalentem peněz (ceninou sloužící k platbě soudních poplatků), musí se i soudní poplatek zaplacený touto formou dostat nejpozději poslední den lhůty do dispozice soudu.

Ústavní soud České republiky ALE následně nálezem ze dne 30. 4. 2020, sp. zn. I ÚS 2025/19 rozšířil své závěry uvedené již v nálezu ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I ÚS 2535/18, kdy konstatoval, že *„Ústavní soud má za to, že pokud lze otázku včasnosti zaplacení soudního poplatku vyslovit dvojím způsobem, je třeba zvolit takový způsob výkladu, který méně znesnadňuje přístup ke spravedlnosti.“* Ústavní soud České republiky konstatoval, že zastavení řízení z důvodu pozdního zaplacení soudního poplatku, pokud ve lhůtě stanovené byly k zaplacení soudního poplatku předány kolkové známky k poštovní přepravě, jedná se o odepření přístupu k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Ústavní soud České republiky uvedl, že povaha lhůty pro zaplacení soudního poplatku ve formě kolkových známek je procesní lhůtou, kdy k zachování lhůty postačí předat kolkové známky k poštovní přepravě.

Nejvyšší soud konstatoval, že pro zachování lhůty pro zaplacení soudního poplatku jak

bezhotovostním převodem, tak kolkovými známkami, je nutné, aby v poslední den lhůty byla předmětná částka připsána na účet, nebo kolky doručeny soudu ((srov. rozhodnutí NS ČR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. 32 Cdo 3616/2016).

Jak tedy ze shora uvedeného plyne, Ústavní soud, který se vyjádřil zatím-pouze k otázce placení soudního poplatku kolkovými známkami, upřednostnil benevolentnější pravidla. Úvaha Ústavního soudu o benevolentnějším přístupu k hodnocení včasnosti zaplacení soudního poplatku by poté měla být analogicky aplikována i na jinou formu zaplacení soudního poplatku - v daném případě bezhotovostního převodu. Pro platbu soudního poplatku bezhotovostním převodem je snaha aplikovat přísnější pravidla než na platbu soudního poplatku kolkovými známkami, byť k tomuto rozkolu v úvahách nadřazených soudů není ospravedlnitelný důvod. To i za situace, kdy oba způsoby placení soudního poplatku jsou soudy hodnoceny jako placení penězi, resp. v případě placení soudního poplatku kolkovými známkami jako platbu ekvivalentem peněz. Tedy byť jsou oba způsoby placení považovány za peněžní transakce, jsou postaveny na rovno, je snaha je odlišně hodnotit, kdy v případě úhrady soudního poplatku bezhotovostním převodem není akceptováno jeho zadání a odečtení z účtu účastníka jako včasná úhrada, ale až jeho faktické promítnutí na protiúctu soudu, zatímco u platby kolkovými známkami je akceptováno již jen jejich předání k poštovní přepravě, tedy učinění maximálních možných úkonů ze strany účastníka, aby se peněžní prostředky dostaly z jeho sféry vlivu, ale současně nemohou prokazatelně být ještě ve sféře vlivu soudu. To v případě bezhotovostní platby a jejího odúčtování z účtu je účastníkem učiněno více kroků k tomu, aby splnil povinnost, která mu byla soudem uložena. Přesto je následně soudy hodnoceno, že lhůta nebyla dodržena.

Ústavní soud v nálezu ze dne 30. 3. 2021, sp. zn. Pl. ÚS 9/20, se otázkou poplatkové povinnosti podrobně zabýval a ve vztahu k výše uvedenému uvedl: *„Ústavní soud se již ve své rozhodovací praxi vyjádřil k napadené právní úpravě po novelizaci zákona o soudních poplatcích, provedené zákonem č. 296/2017 Sb., a to v rámci četných řízení o ústavních stížnostech. S některými z těchto ústavních stížností byly spojeny právě i návrhy na zrušení ustanovení § 9 odst. 1 ZSP, ať již celého tohoto ustanovení, anebo jen v rozsahu navrhovatelem rozporované poslední věty. V usnesení sp. zn. IV. ÚS 1334/18, ze dne 15. 5. 2018 Ústavní soud dospěl k závěru, že znění zákona je v dotčené poslední větě § 9 odst. 1 ZSP jednoznačné a neumožňuje odchylný výklad. K tomu Ústavní soud doplnil, že již samotná povinnost soudů vyzvat poplatníka k úhradě splatného soudního poplatku je do jisté míry beneficiem, jelikož poplatková povinnost je jednoznačně určena zákonem a poplatníku v zásadě nic nebrání, aby ji řádně splnil již při podání poplatného úkonu. Pokud tak neučiní, a dokonce tak neučiní ani v dodatečně lhůtě poskytnuté soudem, je zastavení řízení logickým a ústavně konformním důsledkem jeho pasivity. K týmž závěrům se Ústavní soud záhy přihlásil i v usnesení sp. zn. I. ÚS 1335/18, ze dne 20. 6. 2018, v němž svoji argumentaci dále rozvedl. Jednak poukázal na možnost vyhnout se negativnímu následku zastavení řízení postupem dle § 9 odst. 4 písm. c) ZSP, tedy včasným vysvětlením důvodů, pro které poplatník dosud nemohl poplatek zaplatit, jednak se blíže vyjádřil k propadlé náhradní lhůtě k zaplacení soudního poplatku. Její stanovení neoznačil za svévolné, ba naopak v ní shledal sjednocení postupu, který lze od soudu při nezaplacení soudního poplatku očekávat. Ústavní soud konkrétně vyzdvihl, že přijetím nové právní úpravy došlo oproti předchozímu stavu k novému stanovení minimální patnáctidenní délky této soudcovské lhůty (ledaže jsou dány výjimečné důvody pro určení lhůty kratšího trvání). Dále byl sjednocen samotný následek nesplnění povinnosti zaplatit soudní poplatek včas. ... Právo na přístup k soudu je v čl. 36 odst. 1 Listiny formulováno tak, že "Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva ..." Na této formulaci je podstatná podmínka, že práva se lze domáhat "stanoveným postupem". Jak je přitom patrné ze shora předestřené argumentace, zaujaté Ústavním soudem v citovaných rozhodnutích, Ústavní soud považuje "stanovený postup" upravený v napadeném ustanovení za přísný, avšak ústavně konformní.“.*

V nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 632/20 ze dne 24. 11. 2020, se tento zabýval případem, kdy se stěžovatelé jali hradit soudní poplatek poštovní poukázkou, přičemž zaměstnankyně pošty při zadávání příkazu neoddělila předčíslí a vlastní číslo bankovního účtu, pročež ani nemohla být platba na správný účet připsána. Ústavní soud podotkl, že ač lze tvrzené pochybení zaměstnankyně pošty shledat politováníhodným, stěžovatelé si mohli a měli číslo bankovního účtu, na nějž byla platba odeslána, zkontrolovat, a chybu tak mohli včas odhalit a následným problémům předejít.

V usneseních sp. zn. I. ÚS 2661/20 ze dne 22. 9. 2020 a sp. zn. II. ÚS 1789/20 ze dne 30. 6. 2020 dal Ústavní soud zřetelně najevo, že *„nedbalost či technická chyba, k níž dojde na straně banky nebo právního zástupce poplatníka, nemůže být zvláštním důvodem pro odklon od dosavadní judikatury.“*

Soudy poté neshledávají ani důvodnou námitku, že účastníku nebylo výzvou k zaplacení soudního poplatku umožněno uhradit ho jinou formou než bezhotovostním bankovním převodem, protože taková varianta ve výzvě připuštěna nebyla. Dle hodnocení soudů tato skutečnost nebrání zaplatit soudní poplatek jiným způsobem, například v pokladně soudu v hotovosti či prostřednictvím kolkových známek, a to bez ohledu na to, že nebyl zaslán formulář na vylepení kolkových známek, když tyto je možné vylepit na běžný arch papíru a účastník o této možnosti ani nebyl poučen.

Tedy, jak se ze shora uvedené konstantní judikatury soudů podává, soudy jsou přísné při hodnocení splatnosti soudního poplatku na základě výzvy soudu k jeho zaplacení, neboť už jen skutečnost, že účastníku je zasílána výzva k zaplacení soudního poplatku berou jako benefit pro účastníka. Primárně považují za vznik poplatkové povinnosti samotné podání návrhu. V případné výzvě k zaplacení soudního poplatku poté účastníkovi poskytují již dodatečnou lhůtu k jeho úhradě. Toto je třeba mít vždy na zřeteli. Jestliže je tedy soudní poplatek hrazen na základě výzvy k jeho zaplacení, jedná se již o dodatečnou lhůtu k zaplacení, kdy soudy její překročení neakceptují. V případě úhrady formou bezhotovostního převodu je poté nutné reflektovat skutečnost, že banka je povinna platbu provést nejpozději následující pracovní den, vyjma tzv. prioritních plateb, které ale mají rovněž svá pravidla a specifika, která je nutná před provedením platby ověřit. Navíc se jedná o formu platby, která je zpoplatněna. Tedy i v těchto případech je nutné být obezřetným a povinnosti plnit včas a nespoléhat na poslední den lhůty k zaplacení soudního poplatku, protože nelze zaručit, že platba bude bezodkladně provedena a připsána na účet soudu. Následky spojené s nezaplacením soudního poplatku včas poté mohou být pro klienta fatální, kdy může v důsledku takové skutečnosti dojít k prostému zastavení řízení i po několika letech vedení sporu. Proto doporučujeme, aby v případě kdy dojde na úhradu soudního poplatku až v poslední den lhůty, vybrat formu úhrady kolkovými známkami, kde i v případě, že tyto budou vylepeny a odeslány soudu doporučeně v poslední den lhůty, poplatková povinnost byla splněna a lhůta zachována.

Snažili jsme se svým článkem přiblížit platnou a soudy užívanou judikaturu ve věci včasnosti placení soudních poplatků s důrazem na možnosti tzv. okamžitých nebo prioritních bezhotovostních plateb a možnosti jejich užití pro zaplacení soudního poplatku. Věříme, že Vám náš článek přinesl osvětu a návod k zamyšlení se nad touto problematikou a upozornil na možná úskalí spojená s včasností placení soudních poplatků, i přes existenci bezhotovostních plateb, které jsou běžnou součástí našeho života.

JUDr. Markéta Nováková,
advokát

Mgr. Pavlína Marešová,

advokát

PPS advokáti s.r.o.

Velké náměstí 135/19
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2
Fax: +420 495 512 838
e-mail: pps@ppsadvokati.cz

Zdroje:

Beck on-line

Aspi

Nejvyšší soud ČR

Ústavní soud ČR

Zák. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

Zák. 549/1991 Sb. o soudních poplatcích

K dispozici >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)